

han afskedigede Zahle på stedet. Den næste dag udkom avisen Social-Demokraten" med den berømte overskrift "Kongen begår statskup", og i de følgende dage var Danmark det tætteste nogen sinde på en revolution. Den 3. april gik et folketog af socialdemokrater med Stauning og røde faner i spidsen til Amalienborg, hvor de råbte "Ned med Christian" og "Leve republikken". Stauning truede med generalstrejke, der blev kastet med sten, og et revolverskud hørtes. Men revolutionen udeblev. Kongen red stormen af med hele 2 nye ministerier på bare 8 dage, og der blev afholdt folketingsvalg den 26. april 1920. De Radikale blev halveret og Venstre dannede ny regering.

Nødpengsedlen fra Gramby blev, med kommunens godkendelse, udgivet af skattekonsulent og tidligere kroejner Laurids Schmidt. Der er to bud på, hvem der har tegnet sedlen. Det ene er Laurids Schmidt selv, og det andet er E. Bauer. Tegningerne blev sendt til rentegning og trykning hos Netzlers Trykkeri i Flensborg. Oplaget skønnes at være på 100.000, og sedlen er udgivet i marts 1920, sandsynligvis i påsken (25.- 29. marts), idet Gramby samtidig udgav en 2 mark seddel med teksten "PAASKE 1920". På 2 mark sedlen ser man kongen holde Zahle tilbage, medens "Mor Danmark" byder to piger, der repræsenterer zone 1 og zone 2, velkommen. Tegningen af Zahle på 1 mark sedlen er i litteraturen tillagt alle mulige ondsindede motiver, men jeg tror, der er tale om en af samtidens helt uskyldige satiriske karikaturer, som de også kunne ses i bladet Klods-Hans og i Blæksprutten.

Seneste nyt:

Så er vi kommet i mål i vores bestræbelser på at passe godt på museets gæster, når de skal køre ind til/ud fra på museets P-plads - eller passere over hovedvejen til/fra Den gamle Grænssekro. Kolding Kommune har lige før redaktionsslut sendt os en mail med denne herlige oplysning som svar på vores ansøgning om hastighedsnedsættelse på stedet: "Politiet netop har meddelt samtykke til, at der kan etableres lokal hastighedsbegrænsning på 70 km/t på en ca. 300 m lang strækning forbi kro og museum. Skiltene vil blive opsat snarest muligt".

Høj solskin og godt humør på museets markedsdag

sitive ambassadører, som forlod pladserne imellem kl. 15 og 16 uden at efterlade sig så meget som et eneste stykke affald.

FIN MARKEDSDAG

Det blev en fantastisk fin markedsdag i år. I alt deltog 55 kræmmere i dagens arrangement og det gav en pæn skilling til museets daglige drift. Flere gange i løbet af dagen med så stærk trafik på hovedlandevejen, at det gav kø-kørsel.

Vi fik stor ros af kræmmere og markeds-gæster for et hyggeligt og velbesøgt arrangement, som også skal ses som en reklame for museet med alle de mange po-

16 GENFORENINGS-OG GRÆNSEMUSEET,
Koldingvej 52, Postboks 58, 6070 Christiansfeld - tlf. 7557-3003
e-mail: info@genforeningsmuseet.dk - www.genforeningsmuseet.dk
Nyhedsbrev - udgivet af Genforenings- og Grænsemuseums Fonden - Januar 2015
Redaktion & layout: Kaj G. Nielsen - Foto: Kristian Langborg-Hansen - Jørgen Ibenfeldt - Kaj G. Nielsen m.fl.
Korrektur: Knud Erik Dinesen

NYHEDSBREV - Januar 2015

Genforenings- og Grænsemuseet

Protektor: H.E. Ingolf, Greve af Rosenborg

2014 - et jubel-år for museet - intet mindre!

Genforenings- og Grænsemuseet har på alle måder oplevet et forrygende 2014. Det har været en MEGET stor oplevelse at være med på holdet af frivillige ildsjæle. For året som gik, kan vi til vore støtter og venner kun sige **TAK TIL ALLE JER - FRA ALLE OS!**

Kaj G.

Kaj G. Nielsen

Formand for Genforenings- og Grænsemuseums Fonden

ved roret har et stort antal ildsjæle gennem tiden været med til at stable museet på benene og sørget for at lave vedkommende og gode udstillinger for borgere fra nær og fjern.

Genforenings- og Grænsemuseet lidt nord for Christiansfeld har i særlig grad betydning for folk i grænseområdet. Det samler folk fra nær og fjern og fortæller på fineste vis historien om det meget vigtige afsnit i den slesvigske danmarkshistorie om Genforeningen og det berømte kongeridt over den slettede grænse, som fandt sted den 10. juli 1920 uden for museets vinduer. Kulturen bryder grænser, og det er Genforenings- og Grænsemuseet om nogen garant for. Derfor er museet nomineret til årets kulturpris.

KOLDING KOMMUNES KULTURPRIS 2014

blev uddelt den 2. marts 2014 på Dorothea-teatret i Kolding. Genforenings- og Grænsemuseet var blandt de tre nominerede til prisen. Og vandt. Et flot diplom og en stor check på 10.000 kr., samt den store ære det er at vinde en sådan pris!

Nomineringen blev fra Kulturudvalgets side motiveret således:

- I er et klart bevis på, hvordan det lange seje træk til sidst bærer frugt. Fra ingenting til flot museum på 21 år - kun ved hjælp af ildsjæle og et stærkt fællesskab. Med formand Kaj G. Nielsen

GAVE til museet: SPLINTERNYT KLAVER

Bente Ibenfeldts velkomstmusik på museets nye elektriske klaver forud for åbningen af 1864-udstillingen, som blev foretaget af formanden for Kulturudvalget i Kolding, Jesper Elkjær faldt i god jord. Fondsbestyrelsen for **Berdiin Olesens Fond** var både glade og tilfredse, og de øvrige gæster begejstrede. Man mærkede tydeligt den publikumsglæde, som var forbundet med præsentationen af fondens gave til museet - det nye klaver. Bente Ibenfeldt spillede egne kompositioner - bl.a. Gråsten marchen. Sidstnævnte oveni købet spillet for H.M. Dronningen på Gråsten Slot af Livgardens Musikkorps for et par år siden.

Bente Ibenfeldt
bag museets
nye klaver

BOGUDGIVELSE:

Kongeåen - Told- og Statsgrænse 1864-1920

Daniel overrækker den smukke buket til Grevinde Sussie

H.E.Greve Ingolf, Grevinde Sussie, Koldings borgmester Jørn Pedersen og viceborgmester Søren Rasmussen og rigtig mange andre gode mennesker gjorde Genforenings- og Grænsemuseets genudgivelse af bogen **Kongeåen - Told- og statsgrænse 1864-1920** til en festlig begivenhed. Udgivelsen var fastsat til fredag den 14. marts - 150-året for oprettelsen af de tyske toldposter langs grænsen - og afstemningsdatoen i

Zone II. Bogudgivelsen fik økonomisk støtte fra **Berdiin Olesens Fond - Ingrid Jensen (privat) - Hans og Ingrid Jensens Fond - Forsikringselskabet Sønderjylland øst g/s fond.**

FOREDRAG

Forfatter Aage Emil Hansens spændende lysbilledforedrag om Grænsegendarmens historie fra Holstens sydgrænse 1839, deltagelse i 1864 og Kongeåtiden frem til nedlæggelse i 1969 samlede 53 tilhørere på Genforenings- og Grænsemuseet.

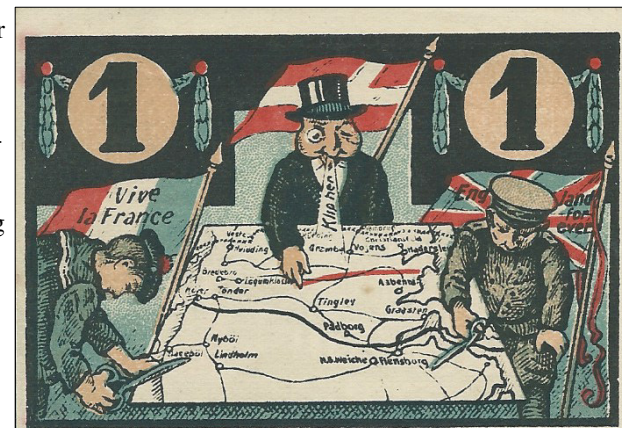
Dette års motiv på museets støttebevis: *Nødpengersedlen fra Gramby*

- af Steffen Riis, Værløse

1 Mark sedlen fra Gramby (Gram) er i modsætning til sidste års seddel fra Christiansfeldt beskrevet mange steder i litteraturen. Det skyldes, at sedlen har et kraftigt politisk budskab. Sedlen har en dansk og en tysk side. På den tyske side ses Gram Kirke, og på den danske side ses 3 personer omkring et landkort over Nordslesvig fra Kongeå-grænsen til lidt syd for Flensborg. I midten en karikatur af Danmarks statsminister Carl Th.

Zahle, der råber til de to soldater "Klip her", og samtidig trækker en ny grænse nord om Aabenraa. De to soldater er allerede gået i gang med at lægge grænsen syd om Flensborg. Sedlen viser en satirisk karikatur rettet mod den danske regering, og især mod den radikale statsminister Carl Th. Zahle. Hans regering havde siddet under hele krigen fra juni 1913, og var blevet noget forhadet af store dele af befolkningen. I grænsespørgsmålet stod regeringen fast på, at den nye grænse skulle følge 1. zones sydgrænse (Clausen-linjen) nord om Flensborg og syd om Tønder. Sedlen er angiveligt udgivet i

Mød os på vores **ÅBNE FACEBOOK-GRUPPE**, som gerne må deles med vennerne.

Genforeningsmuseum + Geocaching = SUCCESKOMBINATION

- Kort fortalt går geocaching ud på at finde nogle skjulte poster ved hjælp af en GPS eller en smartphone. Hver enkelt post (cache) har en beskrivelse (historie) omkring hvert gemmested.

Et tilfældigt møde i 2011 mellem Kaj G. Nielsen og undertegnede, blev til et konstruktivt samarbejde om at promovere både museet og geocaching-sporten.

Genforeningsmuseet leverede de knald-gode historier. En kammerat og jeg fandt de gode gemmesteder til posterne. Der blev udlagt 7 cacher i området, og klart nok så ender turens sidste cache foran indgangen til museet.

De mest besøgte cacher i området omkring museet har siden starten haft hhv. 324 og 280 besøg.

Cacherne får meget ros af finderne for de gode historier og for traveturen. De, som oven i købet har været så heldige at træffe Albert, er begejstrede. Han er jo en guldgrube at træffe med sin store viden om den gamle grænse.

Geocaching er iøvrigt også blevet "En kongelig affære", idet Hans Kongelige Højhed Prins Henrik i 2009 i Gråsten blev introduceret for geocaching. Prins Henrik kvitterede med at gemme en geocache på sit vinslot i Frankrig.

Prins Henrik har siden fået meget international ros for sin folkelighed. Prinsen er den første og hidtil eneste royale person, som har bidraget til denne sport.

To velkomne donationer

Odd Fellow Logen, nr. 15 Odin, Kolding donerede den 13. maj mange penge til 7 modtagere - heriblandt Genforenings- og Grænsemuseet. Museets forretningsudvalg deltog i den højtidelige overrækkelse, som fandt sted i logens festlokale. Museet modtog 5.000 kr. - øremærket til den 1864-udstilling, som skulle åbne den 1. juni 2014

Fra Odd Fellow Logens overrækkelse

FORSIKRINGSSKABET SØNDERJYLLAND ØST G/S'S FOND

har igen i år betænkt os med et legat. Tirsdag den 10. juni var der på forsikringsselskabets kontor uddeling af i alt 50 legater. Museet blev betænkt med 10.000 kr., hvoraf en del af beløbet er øremærket til el-arbejde på museet - bl.a. installation af ny el-tavle med automatsikringer og opdatering af HFI-relæ m.m. - alt sammen for at opnå en bedre driftssikkerhed.

Deltagerantallet overraskede arrangøren positivt, idet der denne aften var rigtig mange andre spændende og "konkurrerende" arrangementer i Kolding Kommune.

UDFLUGT FOR KULTURPRISPENGE

45 frivillige fra Genforenings- og Grænsemuseet lagde den 17. maj. turen omkring Sjælland. Det blev en stor oplevelse for alle. Fra morgenstunden var humøret højt - og vejret godt.

Første stop i Knudshoved, hvor de medbragte, hjemmebagte, boller blev nydt. Videre gik det til Frederiksborg Slot i Hillerød, som generøst og kollegialt åbnede dørene til den imponerende 1864-udstilling, slottets øvrige samlinger, slotskirken og slotshaven - og derefter en lækker frokostplatte, inden turen gik til Kuppet i København, hvor et af Genforenings- og Grænsemuseets trofaste støttemedlemmer, fhv. vicepræsident i Våbenhistorisk Selskab, Niels Elsborg, til

Niels Elsborg byder velkommen

daglig guide på Kuppet, tog imod gruppen og i løbet af små 2 timer - uden beregning - guidede rundt på Kuppet, i Kuppets samlinger, 6 x 6 alen små soldaterlejligheder, Kuppetskirken og den skumle fængselscelle, hvor Struense tilbragte sin sidste tid inden han blev halshugget på Fælleden.

Hermed var Kulturpris 2014-pengene brugt!

Ikke til driften af museet! Men til belønning og anerkendelse af de frivilliges store arbejdsindsats på museet. Helt i tråd med tankerne bag Kolding Kulturpris 2014.

For et par år siden havde museet besøg af en lille gruppe på 4 personer, som var særdeles interesseret i Genforenings- og Grænsemuseets udstillinger. Tre og en halv time tilbragte gruppen en søndag formiddag på museet. Det skulle vise sig, at det var en gruppe med en helt speciel interesse - nemlig omkring "Grænser". Dette fortæller et af gruppemedlemmerne om i nedenstående artikel. Museet planlægger i skrivende stund en særudstilling om "Grænser" - som IBRG-gruppen har lovet at være med til at tilrettelægge og etablere.

VI ELSKER GRÆNSERNE!

- Af Hans Peter Nordstrøm Nissen, talsmand for IBRG

Vi er en flok mennesker fra mange lande, som har det til fælles, at vi interesserer os for grænser. Vi har slået os sammen i IBRG (INTERNATIONAL BORDER RESEARCH GROUP). I Danmark tæller foreningen omkring 10 personer. Vores forening er baseret på internettet, og vi har hverken medlemskartotek eller kontingent, så selvom vi regner det samlede deltagerantal til omkring 100 på verdensplan, så kender vi det ikke præcist. På www.ibrg.info med diverse links ses de personer, som er kerne i IBRG.

Artiklens forfatter Hans Peter Nissen viser her et andet IBRG-medlem grænsestenen 82 ved Vilmkærgård ved den dansk/tyske grænse. Vilmkærgård ligger i Danmark, men der er kun adgang til gården via Tyskland, og den slags interesserer IBRG.

I Padborg er grænsen svær overhovedet at finde mellem køerne, som græsser på begge sider af den lille granitsten, som markerer grænsen. I andre egne og verdensdele, går grænsen gennem landskabet tydelige markeret med hegn, skilte, mur og bevogtning.

Grænser deler og samler områder, lande, kulturer, sprog og religioner og fortæller spændende historie. IBRG arrangerer ture rundt til grænsesteder. Vi har set hvordan det såkaldte "Schengengærde", et 3 meter højt dobbelthege tværs gennem landsbyer, blev bygget langs EU's østgrænse, mens der blev talt om det "grænseløse" Europa. Vi har besøgt den koreanske grænse fra den Nordkoreanske side. Vi har kørt gennem Balkan, hvor vi alle steder mødte ualmindeligt flinke mennesker, der dog i land efter land kunne fortælle os, hvor forfærdelige menneskene var på den anden side af grænsen. Og vi har nærstuderet grænsen i den lille landsby Schengen (med kun 1.505 indbyggere).

Alle kender navnet Schengen fordi landsbyen har lagt navn til EU's pasunion. Mange ved at Moselfloden lige ud for Schengen er trepunktet, hvor Tyskland, Frankrig og Luxembourg mødes. Færre har set monumentet som mange tror, indikerer trepunktet. Men kun få

FOKUS 1864

Den 1. juni kl. 10 åbnede Kolding Kommunes Kulturudvalgsformand, Jesper Elkjær, Genforenings- og Grænsemuseets mini-udstilling om 1864-krigen. Her sås i udstillingen bl.a. den cirkulerende fællesudstilling "Fokus på 1864" om krigens betydning på det lokale plan - belyst i 9 roll-ups, fremstillet af flere af kommunens lokalhistoriske arkiver, Kongeåmuseet, Koldinghus og Genforenings- og Grænsemuseet. Til museets egen supplerende udstilling er der fundet kuriositeter frem fra museets gemmer. Desuden vises en billedserie fra illustreret Tidende, 1864, med tegninger fra bl.a. Dybbøl i 1864, Lidt om den nye Toldlov af 1864, som var en konsekvens af den nye grænse, samt en soldats sidste brev hjem til familien. Historien om en lille hornblæser med familie i dagens Christiansfeld, og efter aftale med forfatter Hanne Reintoft - et uddrag af hendes bog "Nu er det længe siden" om hustruens rørende omsorg for sin mand, den 47-årige frivillige soldat Jens Peter, som hårdt såret i Dybbøl skanserne bringes hjem - og dør i hjemmet på Broagerland. Desuden kan man i en oldtimer-radio høre H.P.Hanssens 3 minutters fortælling fra 1933 om stormen på Dybbøl i 1864.

PÅ MUSEUMSBESØG...

23 kustoder, museumsvenner og bestyrelsesmedlemmer fra Genforeningsmuseet var tirsdag

den 10.9. på aftenudflugt til Dansk Sygeplejemuseum i Kolding. Aftenen havde et såvel socialt som fagligt sigte og startede med en meget flot introduktion til Sygeplejemuseet, givet af en af museets frivillige kustoder, Else Marie Thomsen.

Det blev til et fint, inspirerende og tankevækkende kollegialt besøg.

På billedet ses den cyklende hjemmesygeplejerske. Hendes arbejdsopgaver studeres og drøftes af kustode Povl Verner Hansen og museumsven, Ejnar Frandsen.

STØTTEMEDLEMSSKAB i 2015?

Støttemedlemsskab for PRIVATE:

Et støttemedlemsskab tegnes kun for 1 år ad gangen. For **150 kr.** får man tilsendt museets flotte støttebevis. Desuden får man gratis adgang til museet i hele 2015 og endelig støtter man mindet om dette væsentlige afsnit i Danmarkshistorien.

Støttemedlemsskab for VIRKSOMHEDER:

Siden 2013 har vi tilbudt, at virksomheder - små eller store - kan købe et firmastøttebevis til **1000 kr.** For dette beløb får virksomheden et støttebevis - og muligheden for i løbet af sæsonen - efter eget valg - at tage virksomhedens medarbejdere (max. 75 personer) gratis med på museumsbesøg på Genforenings- og Grænsemuseet inkl. foredrag - og evt. film - f.eks., i forbindelse med en personaleudflugt eller lignende. **Ønskes denne mulighed IKKE, vil tegning af et normalt støttemedlemsskab naturligvis også glæde os.**

4

Dette Nyhedsbrev er udsendt med støtte af

toptrykgrafisk

Buskmosevej, DK 6300 Gråsten, tlf. 7465-0101

GRÆNSESTIEN TRIMMES...

Genforenings- og Grænsemuseets 500 meter lange sti - "Grænsestien" - langs med den gamle 1864-1920 grænse blev indviet i 2010. Den bruges flittigt af museets gæster, geocachere, motionister, hundeluftere og de tohjulede lokale, når de har brug for en genvej. Men stien har længe trængt til lidt naturpleje. Græsset skal slås, buskene skal beskæres og træer, som er væltet ind over det lille grænsevandløb, skal fjernes. Det har mange reageret på - bl.a. også Karsten Faaborg fra Christiansfeld Multiservice. Han har derfor henvendt sig til museet med et tilbud om at trimme og vedligeholde stien for bestyrelsen henover efteråret - og uden beregning - alene for den gode museum-idé s skyld - og for derved at vise sin støtte til museets frivillige og museets historieformidling på dette historiske sted.

I øvrigt er Karsten Faaborg næsten en del af grænsens historie. Han bor på sin fædrene gård få hundrede meter fra Genforenings- og Grænsemuseet. Gården ligger på den - dengang - tyske side af grænsen.

Karsten Faaborgs grandonkel, Niels Christian Faaborg, deltog som dansksindet sønderjysk krigsdeltager i 1. verdenskrig på tysk side. Han vendte ikke hjem, men døde på et krigslazaret den 15. april 1918 af lungehindebetændelse i Lithauen, hvor han blev begravet.

Karstens farfar, Theodor J. Faaborg, legede som dreng oppe ved det tyske toldsted. Her oplevede han meget. Det har han inden sin død fortalt om på et bånd, som er blevet overspillet på CD, så hans beretning nu igen kan købes på Genforenings- og Grænsemuseet.

Karsten Faaborg i gang med at trimme Grænsestien

VAGTSKIFTE

Oluf Lykke Nielsen har i 4 år været Kolding Kommunes repræsentant i Genforenings- og Grænsemuseets bestyrelse, en post han har udfyldt på bedste vis. Bestyrelsen siger ham en stor tak for 4 års godt samarbejde.

Ved Kommunalvalget i efteråret 2013 blev kortene blandet, og medlem af Kulturudvalget i Kolding Kommune, viceborgmester Søren Rasmussen, blev efterfølgende udpeget som Kulturudvalgets kontaktperson til museet. Museumsbestyrelsen glæder sig over det gode samarbejde med Søren Rasmussen.

Oluf Lykke Nielsen

Søren Rasmussen

ved, at der slet ikke er noget trepunkt, fordi floden på dette stykke skifter nationalitet hver måned.

Ofte er vores ture af mere historisk art, hvor vi ser og taler med de mennesker som lever i grænseegnene, og som kan berette spændende og desværre ofte tragiske oplevelser med grænserne og grænsernes flytning.

Selve grænsen interesserer os, men historien bag grænsen er ofte mere interessant.

Da den dansk-tyske grænse skulle trækkes efter afstemningen i 1920 var der mange lokale interesser som ville påvirke grænsen til at blive mere "praktisk" end afstemningsresultatets zonegrænser havde udstukket. Historien om dette findes i rigsarkivet, og det er for os i IBRG spændende læsning. Vi kan læse om, hvordan Kobbermøllen i Kruså fik Mølle-dammen med til Tyskland mod, at Danmark fik et stykke jord til rangerterræn syd for Padborg Station.

Længere vestpå i Rudbøl/Rosenkrans gjorde den tyske krojer ivrige forsøg på at presse grænsen længere mod nord, så han kunne forblive i Tyskland og modtage gæster sydfra. Den dansksindede Anton Nielsen som boede syd for kroen, men på den anden side af gaden og lidt sydligere kæmpede derimod for at få hele Rudbøl/Rosenkrans til Danmark for derved at bevare kontrollen over diger og sluser til den vigtige å. De to kæmpede indædt for hver deres synspunkt, men i stedet for at en af dem blev tabere, blev de lige før den endelige kommissionsbeslutning enige om en fælles grænseindstilling. De to foreslog, at grænsen på et par hundrede meter skulle gå midt i vejen, så den tyske kro på østsiden af vejen forblev i Tyskland og dermed fortsat kunne modtage tyske gæster, mens danskerne med Anton Nielsen kom til Danmark inkl. kontrollen med diger og sluser. Danmark og Tyskland protesterede over den besynderlige grænseindstilling, som gjorde grænsekontrol dyr og besværlig.

Anton og kroejeren overbeviste den internationale grænsekommission, og dermed blev grænsen, som den er i dag, med grænsestenene midt i gaden, så den østre side er tysk, og den vestre er dansk. Anton Nielsens hus i Danmark har grænse til Tyskland på hele tre sider af huset. *Mange betragter os i IBRG som "nørder".*

Skidt med det, for vores interesse giver os en sjov viden og bringer os til spændende grænser og steder overalt i Verden.

Betal støttebeviset 150,- kr. NEMT, HURTIGT og BILLIGT via NETBANK:
Overførsel af beløbet fra bank til museets gironr.:

Bankens reg. nr.: 9743 - og kontonr.: 0622834

Betaling af indbetalingskort -

Udfyld kodelinien med 01 og kontonr. 0622834

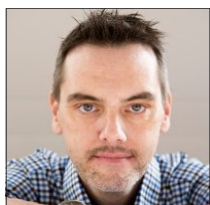
HUSK NAVN OG ADRESSE

Vær altid sikker på, at navn og adresse sendes med indbetalingen

5

Digitale billeder

- af Kristian Langborg Hansen, museumsbestyrelsen

Når museet åbner efter vinterpausen, kan man se noget nyt på væggene. Mange af de gamle billeder og postkort, man før skulle bruge mediecomputeren på balkonen for at se, flytter ud på små tablet-computere på væggene i udstillingerne.

På den måde kan vi bedre placere billederne i sammenhæng med den øvrige udstilling, og sørge for at flere gæster også ser dette spændende materiale.

§5 - af fhv. skoledirektør Ib Hansen, Kolding

I fredsftalen i 1866 efter krigen mellem Østrig og Preussen blev det besluttet at indsatte en paragraf fem, der lovede afstemning om nationalt tilhørsforhold for befolkningen i Nordslesvig. 1878 besluttede Det Tyske Kejserrige, der nu var en realitet, ensidigt at slette paragraf fem. Det fik gang i den folkelige ikke-voldelige modstand i Nordslesvig. Kreativiteten blomstrede.

I Stevning på Als kaldte man en kro for Paragraf Fem. Dermed blev det dobbelttydigt at gå ned og **"skåle på Paragraf Fem"**. Tæt ved den tyske Kreisbahn mellem Haderslev og Arnum lå Erlev Kro nær Haderslev Dam. Foran kroen var der et trinbræt, hvor folk kunne stå på toget. Dette sted blev navngivet Paragraf Fem. Det var et søgt udflugtsmål, og

der blev udgivet både danske og tyske postkort med påtryk, hvoraf det fremgik, at postkortet viste scenerier fra Paragraf Fem med **"En hilsen fra §5"**.

Heldigvis blev løftet om folkeafstemning gennemført efter 1. verdenskrigs afslutning, og den førte som bekendt til Genforeningen 1920.

Postkortene er venligst udlånt af Peter S. Hansen, Haderslev - <http://www.portvin-gamlepostkort.dk/>

ralkonsulat i Aabenraa blev lukket i år 2000. Cirka en gang om måneden kommer Olaf Iversen i regionen til kulturelle foranstaltninger m.v.

Olaf Iversens far stammer fra Angeln - nærmere betegnet Flensborg - og en fætter bor i Munkbrarup. Moderen Helga f. Pontoppidan var tipoldebarn af den danske Generalkonsul i Hamborg, Henrik Pontoppidan, som i det 19. årh. var en meget dygtig købmand. I Århus er der rejst en statue af ham. En lille gren af familien Pontoppidan bor endnu i Tyskland.

QR-koder for bedre museumsoplevelse

Genforenings- og Grænsemuseets bestyrelse glæder sig meget over, at dette samarbejde er blevet muligt, så det fremadrettet bliver lettere også at være tysk gæst på museet. Når vi begynder oversættelsen af beskrivelserne af vores mange effekter. Hver tekst får sin egen QR-kode, som kan scannes direkte fra telefonen, hvorefter den tilhørende tekst vises på telefonen. Danske gæster vil få en tilsvarende service. Gæster uden mobiltelefon vil få tilbudt en lamineret guide med ligelydende tekster. Museets hjemmesides danske version findes f.eks. på mobiltelefonen ved hjælp af QR-koden til højre.

"VISNINGSTURE"

Omkring 30 ansatte indenfor turistbranchen - bl.a. receptionister og turistbureau medarbejdere lagde den 21. maj turen ind på Genforenings- og Grænsemuseet til en lille times introduktion for at få mulighed for at blive klædt på, så de kan sende deres turister forbi museet i løbet af sommeren. Turen var tilrettelagt af **Visit Kolding**.

Senere på året fik museet henover en uge besøg af 8 busser, fyldte med foreningsformænd og beslutningstagere af foreningers grupperejser - med henblik på at opleve Sønderjyllands herligheder. Introduktionsturene var af 2 dages varighed og var arrangeret af de **Grå Busser** fra Randers.

FILM-UNIFORM - M/1864

Genforenings- og Grænsemuseets lille særudstilling om 1864 har netop fået tilføjet en ny kuriøs effekt. Nemlig en kopi af en soldateruniform fra 1864 - med sværd og bajonet ved siden. Uniformen er ikke en hvilken som helst kopi. Den har nemlig været brugt i forbindelse med indspilning af Ole Bornedals film, "1864", og er leveret til museet af det polske firma, som syede uniformerne til Bornedals film. Sværdet og bajonetten er naturligvis attrapper. Støvler og remtøj bærer stadig præg af filmens hårde kampscener.....

UNIKT FOREDRAG

Niels Elsborgs medbragte våben beundres i pausen

Allerede en time før foredragsstart sad den første tilhører klar - med blok og kuglepen! Helt unikt var det lykkedes for Genforenings- og Grænsemuseet at få forfatter og fhv. vicepræsident i Vaabenhistorisk Selskab, Niels Elsborg, fra København til at holde et foredrag om 1864-krigen og Danmark, tabet af Hertugdømmerne m.m. Niels Elsborgs er en hyppig privat gæst i det sønderjyske, som han holder så meget af.

Aftenens foredrag bar overskriften **"Krigen 1864 – en katastrofe for Danmark"**. Foredraget omhandlede bl.a. hvorledes soldaterne oplevede krigens virkelighed, hvad de havde af våben og ud-

rustning. Hvad tænkte de, og hvordan med familierne derhjemme? Foredraget understøttedes med PowerPoint og eksempler på krigens våben og udrustning. Desuden kunne Niels Elsborgs bog: "Krigen 1864" købes. I det daglige er Niels Elsborg aktivt medlem af Kastellets Venner og Historiske Samling som rundviser.

DANSK - TYSK SAMARBEJDE

- et tilfældigt besøg lige inden museets lukketid i foråret førte til en spændende aftale om et samarbejde om oversættelse af museets tekster til tysk.

Den tilfældigt forbigående gæst en sen eftermiddag før lukketid, var ingen ringere end Olaf Iversen, Ministerråd ved den tyske Ambassade i København - stedfortræder for ambassadøren og delegeret for det tyske mindretal i Nordslesvig/Sønderjylland.

Da han hørte om museets ønsker om oversættelse af museets tekster fra dansk til tysk for en bedre orientering om museets udstillinger til tysktalende museumsgæster, åbnede Olaf Iversen op for muligheden for at ambassaden - og han selv - kunne hjælpe med oversættelse fra dansk til tysk. - Det løfte førte til endnu et møde på museet en dag i november, hvor mulighederne overordnet set blev snakket igennem over en kop kaffe og en christiansfelder honningkage.

Olaf Iversen har virket som Ministerråd siden 2012. Det tyske Gene-

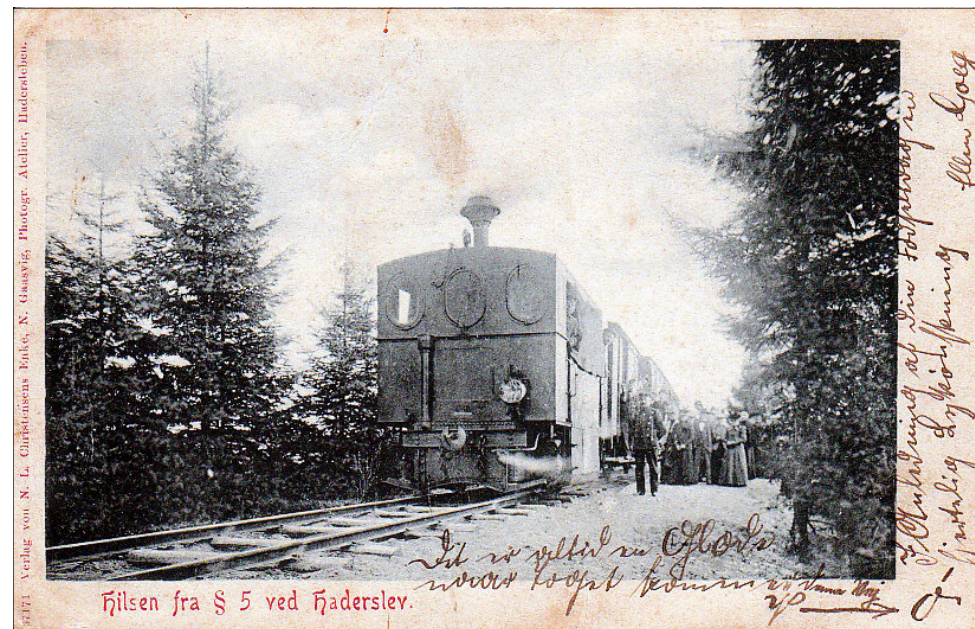

Ministerråd
Olaf Iversen

Elektronisk nyhedsformidling:

Til de af vore medlemmer, som har e-mail, kan vi tilbyde at tilsende smånyheder om museet i løbet af året. Send blot Deres e-mailadresse til:

info@genforeningsmuseet.dk

1.000.000 kr. - STOR TAK til byrådspolitikerne i Kolding Kommune for tilliden

Genforenings- og Grænsemuseet er ved Kolding Byråds Budgetvedtagelse for 2015 blevet betænkt med et beløb på 1.000.000 - skriver en rund million - i år 2017. Ønsket om udvidelse har stået højt på bestyrelsens ønskeseddel i mange år, men har ikke været særlig realistisk før nu. De fremtidige tanker omfatter en tilbygning indeholdende nyt arkiv inkl. brandbokse, pc'ere og anden nødvendig arkivindretning - i stueplan. Desuden et værksted med faciliteter til småreparationer, indramning af billeder, forberedelse af

særudstillinger m.v., et kontor, et tekøkken og gerne, hvis det er en mulighed, en kombineret udstillings-/foredragssal - med plads til 70 personer, hvor der kan synges, vises film, holdes foredrag og oplæsninger m.v.; men der er naturligvis mange løse ender: indretning med møbler, av-udstyr, brandsikre skabe, fyrets kapacitet, tyverisikring, alarm m.m. at tage stilling til. Desuden forestår en nødtørfug, men nødvendig loftsrenovering i den ældste bygning.

Bestyrelsen præsenteres den 6. januar 2015 for museumsven, arkitekt Helge Petz's tanker om de muligheder, han ser i udbygningsplanerne.

Åbningstider 2015

Påskeferien: 2.4. til 5.4.2015

Sommer: 1.6. til 31.8.2015.

Alle week-ends i september måned

Efterårsferien: 10.10. til 18.10.2015

Daglig (undt. mandag) kl. 10 - 17

Støttemedlemmer - gratis adgang

Ved ADRESSEÆNDRING:

Husk venligst ved adresse skift at sende Deres adresseændring til

Genforenings- og Grænsemuseet.

På forhånd tak.

MUSEET ARVER

En dag i september 2013 ringede advokat Anners P. Dahl og meddelte, at museet var gjort til universalarving efter et ægtepar, som havde levet et stille og nøjsomt liv blot 8 - 9 km fra museet.

Siden 1995 har ægteparret trofast hvert år købt museets støttebevis - og lagt en gave på 500 kr. oveni. Museumsbestyrelsen har ligeledes hvert år kvitteret med et takkebrev for pengegaven, men har aldrig mødt ægteparret personligt.

Sidste levende ægtefælle døde i fjor og det viste sig da, at ægteparret havde betænkt museet testamentarisk. Arvesagen er blevet gennemført af advokatfirmaet Dahl og Bindeballe, Haderslev.

Den 2. juli i år videresendte Skifteretten sagen til SKAT, som nogle uger senere frigav beløbet til museet - 922.850,25 kr.

Advokat Anners P. Dahl kunne derfor søndag den 17.8. overrække den store check til museet. Ved overdragelsen nævnte Anners P. Dahl bl.a. at ægteparret, som begge havde haft gode stillinger, var flyttet fra Sjælland til Sønderjylland - helt bevidst syd for den slettede grænse - for at nyde deres omtum i en landsdel, som de beundrede og holdt så meget af - blandt andet p.g.a. landsdelens historie. En landsdel, hvor det for befolkningen absolut ikke har været nogen selvfølge at være dansk.

Arven giver museumsbestyrelsen mulighed for at iværksætte nogen af museets mange fremtidsplaner. Museets bestyrelse er selvsagt meget glad og taknemmelig for det store beløb, men glæden udspringer også i bevidstheden om, at et anonymt ægtepar har fulgt os i så mange år - og følt så meget for museets tanke, idé, formidling og frivillighed - at de på denne måde har betænkt os i deres testamente.

Et eller andet sted efterlader det dog også bestyrelsen med lidt tristhed, fordi vi ikke kan - og ikke har haft mulighed for - at sige de to ældre mennesker en stor tak - så vel for deres positive museumstanker - som for den arv, som nu er tilgået os.

FJELSTRUP-FANEN KOMPLET

Igen en festlig dag på Genforenings- og Grænsemuseet! Anledningen var, at Menighedsrådet ved Fjelstrup Kirke gerne ville sikre, at det DSK-flag som i mange år har hængt i Fjelstrup Kirke, kunne få et bedre klimamæssigt sted at blive opbevaret. Og det er helt bestemt en kærkommen opgave for Genforenings- og Grænsemuseet. Omkring 45 personer deltog i den lille overdragelseshøjtidelighed. Fanen blev overrakt af menighedsrådets formand Randi Johansen og næstformanden, Jenny Grodt Nissen.

Følg med i alt det der sker på GENFORENINGS- OG GRÆNSEMUSEET og læs meget mere om museet her: www.genforeningsmuseet.dk

Anners P. Dahl overrækker checken til Kaj G. Nielsen

Johannes Grodt sætter sølvplaketten på fanestangen

Fanen bæres ind af Jenny G. Nissen (t.v.) og Randi Johansen (t.h.)

Efter overdragelsen til museet slog 87-årige Johannes Grodt fra Sommersted en sølvplakette på fanestangen med faderens navn og data. Faderen, Jokum Grodt var med i 1. verdenskrig - og DSKs sidste fanebærer. Han døde i 1985 som det sidste DSK-medlem i Fjelstrup og fik ikke dengang - som tidligere afdøde kammerater - sine data på en sølvplakette sat på fanestangen. Det fik han så ved denne højtidelighed.

DSK blev oprettet en aften den 30. oktober 1936. Da sad 5 tidligere krigsdeltagere på Gæstgivergården Frej (det sønderjyske ord for FRED) i Christiansfeld, og som så ofte før, blev der talt om oplevelser under krigen. Samtalen kom også til at dreje sig om Nazismen i Sønderjylland. De 5 blev enige om at gøre et forsøg. Foreningens navn blev FORENINGEN AF DANSKSINDEDE SØNDERJYDSKE KRIGSDELTAĞERE. Foreningens formål skulle være at samle alle dansksindede krigsdeltagere uden hensyn til stand og stilling eller partipolitisk sindelag til et værn om medlemmernes hjem mod nazismen. DSK eksisterede i 70 år - indtil foreningen blev nedlagt ved et møde på Folkehjem den 30.7.1988. 32 medlemmer lukkede og slukkede.

Leif Gr. Thomsen læste efter faneoverrækkelsen navnene på de 61 afdøde lokalmedlemmer op - og læste et digt på alsisk af den alsiske digter Martin N. Hansen - inden højtideligheden sluttede.

NY UDGIVELSE

I det nye år forventer museet at kunne udgive en lille publikation om SØNDERJYSK KOMMANDO, som var et specialkorps oprettet til at afløse de allierede tropper i Afstemningszone 1 efter Afstemningen i 1920. SØNDERJYSK KOMMANDO rykkede ind i den genvundne landsdel den 5. maj 1920 og virkede indtil 1923. Den gren af genforeningshistorien har forfatter og postkortsamler Steffen Riis over flere måneder gransket intensivt - og beskrevet dygtigt - igennem et stort detektivarbejde. Manuskriptet har forfatteren overladt til museet, så denne spændende del af danmarkshistorien måske kan udgives en gang i foråret 2015.